

[yksikön päällikkö, ylilääkäri Anu Niemi]

1.12.2022

Eduskunnan turvallisen odotus- ja vauva-ajan edistämisyhmä
Sofia Virta

Viite: Lausuntopyyntö 21.11.2022 ”Vauvaperheiden tasa-arvoiset palvelut hyvinvointialueilla turvataan vauvamyönteisyysohjelman kansallisella koordinaatiolla”

**Vauvaperheiden hyvinvoinnin kansallinen tuki ja vauvamyönteisyysohjelman koordinaatio
Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella**

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää lausuntopyynnöstä ja mahdollisuudesta täsmentää vauvaperheiden hyvinvoinnin tuen kokonaiskuvaa sekä kuvata THL:n toiminta vauvamyönteisyysohjelman koordinoinnin osalta.

Eduskunnan turvallisen odotus- ja vauva-ajan edistämisyhmän kannanotossa todetaan seuraavasti: *”Imetyksen edistäminen on kustannusvaikuttavimpia keinoja edistää sekä lapsen että äidin terveyttä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, ja sen merkitys kansantalouteen on kiistaton. Imetys voi edistää turvallisen kiintymyssuhteen muodostumista ja vanhemman herkkyyttä vauvan viesteille. Sujuva imetys on yhdistetty myös vähäisempään mieliala- ja masennusoireiluun synnytyksen jälkeen. Yksilöllisellä, oikea-aikaisella ja näyttöön perustuvalla imetysohjauksella voidaan vahvistaa vanhemmuutta perustavanlaatuisesti ja tukea koko perhettä.”*

Tämä vastaa täysin THL:n käsitystä imetyksen edistämisen tärkeydestä ja merkityksestä. THL:n vauvamyönteisyysivustolla todetaan myös kansallisen sitoutumisen merkitys imetyksen edistämiseen WHO:n, Unicefin sekä YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen periaatteiden mukaisesti (<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/vauvamyonteisyys>).

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä vastaa 21 hyvinvointialuetta sekä Helsingin kaupunki. Uudistus muuttaa merkittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöä. THL tukee hyvinvointialueiden rakentumista ja toiminnan johtamista osana perustehtävänsä. THL:n lakisääteisenä tehtävänä on lisäksi laatia vuosittain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevat asiantuntija-arviot. Vauvamyönteisyysohjelma ja imetyksen edistäminen ovat osa lasten ja perheiden palveluiden tuen kokonaisuutta, joka huomioi samalla myös erityistä tukea tarvitsevien asiakasryhmien tarpeet.

Alla kuvattuna THL:n työmuodot vauvamyönteisyyden edistämiseen liittyen:

Imetyksen edistämisen seurantaryhmä

THL on tukenut vauvamyönteisyysohjelman toteutumista kansallisen imetyksen edistämisen seurantaryhmän kautta kanavoituneen asiantuntijatyön muodossa. Nykyisen ryhmän toimintakausi kestää 31.12.2025 saakka. Ryhmässä on THL:n ja sosiaali- ja terveysministeriön edustuksen lisäksi kahden sairaanhoitopiirin, Helsingin kaupungin, Valtion ravitsemusneuvottelukunnan ja Imetyksen tuki ry:n edustajat. Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa vuonna 2023 tullaan seurantaryhmän kokoonpanoa ja tehtäviä päivittämään vastaamaan uusia hallintorakenteita.

[yksikön päällikkö, ylilääkäri Anu Niemi]

1.12.2022

Vauvamyönteisyysohjelman auditointi

THL organisoii vauvamyönteisyysertifikaattia hakeneiden sairaaloiden auditoinnit, ohjaa sairaaloita auditointiin liittyvissä kysymyksissä kuten tilastoinnissa, koulutuksissa ja auditoinnin hakuprosessissa sekä myöntää sertifikaatit imetyksen edistämisen seurantaryhmän päätösten perusteella. Tällä hetkellä vauvamyönteisyysertifikaatti on voimassa viidessä sairaalassa, joista yksi on hakenut uudelleen auditointia. Näiden lisäksi auditointia on haettu yhteen sairaalaan ja useampi sairaala valmistautuu auditoinnin hakemiseen. WHO:n ohjeiden mukainen käsikirja eli käytännön ohjeistus vauvamyönteisyysohjelman käyttöön on laadittu THL:n ja Hoitotyön tutkimussäätiön yhteistyönä.

Imetyksen edistämistä koskevat suositukset

Vuonna 2022 THL:n äitiys- ja lastenneuvolaa koskevat suositukset (ml. imetyksen edistämistä koskevat näyttöön perustuvat suositukset) päivitettiin ja julkaistiin kaikille avoimessa NEUKO-tietokannassa. Tietokanta on osa Duodecimin ylläpitämää sote-ammattilaisten laajasti käyttämää Terveysportti.fi -palvelua, mistä ne ovat helposti löydettävissä ja ohjaavat osaltaan jokaisen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen arkityötä. THL ylläpitää ja päivittää suosituksia sekä tarvittaessa laajentaa tietokannan sisältöjä muun muassa tietokantaa käyttävien ammattilaisten antaman palautteen perusteella.

Imetyksen toteutumista koskeva tietopohja ja tutkimustieto

THL on kehittänyt systemaattisesti imetyksen yleisyyden seurantaan, jotta alueellisesti ja kansallisesti saadaan vertailukelpoista tietoa. Vuosina 2010 ja 2019 toteutettiin erillisselvitykset imeväisruokinnasta. Vauvaperheiden hyvinvointia laajasti tarkastelevassa FinLapset-kyselytutkimuksessa selvitetään myös vauvan ravitsemusta ja imetykseen saatua tukea. Tutkimuksessa voidaan tarkastella imetyksen ja siihen saadun tuen yhteyttä vanhemman eri taustatekijöihin (mm. sosioekonominen asema, taloudellinen tilanne, asuinalue), terveyteen, hyvinvointiin ja palvelukokemuksiin. Tutkimus toistetaan neljän vuoden välein, seuraavan kerran vuonna 2024.

THL on määritellyt äitiysneuvola- ja lastenneuvolatyön rakenteista kirjaamista koskevat tietosisällöt. Tiedot on julkaistu THL:n koodistopalvelimella. Tiedoissa on yksityiskohtaiset määräykset myös siitä, mitä ammattilaisten tulee kirjata potilastietojärjestelmiin imetyksestä. Syntyneiden lasten rekisteriin kerätään tieto imetystilanteesta synnytys sairaalassa: ensi-imetyksen, lisämaidon antaminen ja imetyksen sairaalasta lähtiessä. Tulevaisuudessa imetyksen yleisyydestä tullaan saamaan tietoja suoraan alueellisista potilastietojärjestelmistä ja kansallisesti Kanta-palvelun avulla sekä edelleen syntyneiden lasten rekisteriseurannan avulla.

THL:n työ vauvaperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi

THL tukee ja seuraa imetyksen edistämistä ja vauvamyönteisyysohjelman toteutumista myös jatkossa. Vauvamyönteisyysohjelman mukaisia sairaala-auditointeja jatketaan. Tätä tukevat vuonna 2022 selkeytetty auditointiprosessien kuvaukset, ohjeistukset sekä auditointimateriaalien käännökset suomeksi. Imetyksen edistäminen ja vauvamyönteisyysohjelman tavoitteiden mukaisen toiminnan edistäminen on osa THL:n äitiys- ja lastenneuvolatoiminnan sisällöllisen kehittämisen tukemista. Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja perheiden tukemiseen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota hyvinvointialueille tarjottavan tuen sisällöissä. Lisäksi

[yksikön päällikkö, ylilääkäri Anu Niemi]

1.12.2022

vahvistetaan toimijoiden keskinäistä verkostoitumista ja hyvien käytänteiden jakamista. Kaikkiin edellä mainittuihin työmuotoihin ohjataan asiantuntijatyöpanosta.

THL pahoittelee Eduskunnan turvallisen odotus- ja vauva-ajan edistämisyhmälle syntynyttä käsitystä, jonka mukaan laitos olisi ilmoittanut luopuvansa kansallisista imetyскоordinaation ja vauvamyönteisyyden edistämisen tehtävistään. Kyseessä on valitettava väärinkäsitys, sillä kuten edellä mainitusta ilmenee, tehtävät jatkuvat, vaikkakin jossain määrin eri tavoin järjestettyinä.

Eduskunnan turvallisen odotus- ja vauva-ajan edistämisyhmän kannanotossa toivotaan, että *”vauvojen ja vauvaperheiden erityistarpeet tulevat tunnistetuiksi ja tuetuiksi kaikkialla maassa”*. Tämä on myös THL:n tavoite: hyvinvoivat vauvat ja heidän perheensä. Uudistamalla vauvamyönteisyysohjelman ja imetyksen edistämisen kansallisen koordinaation ja seurannan rakenteita ja toimintatapoja voidaan varmistaa kansallisesti yhdenvertainen ja vaikuttava tuki.

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Johtaja

Mika Salminen

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 3 pages before this page
Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

Markku Petteri Tervahauta

42f6ce7a-9a57-4cf6-be62-7c8b98d87c72 - 2022-12-05 11:02:21 UTC +02:00
BankID / MobileID - 4754d99d-fd8f-42f4-b78d-afd158626720 - FI

MIKA OLAVI SALMINEN

8c2c8d4e-d8c0-4ced-9d35-5044d2703bcb - 2022-12-15 10:42:30 UTC +02:00
BankID / MobileID - 3e619101-c3ae-4a91-be35-1682edc0df69 - FI

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende